

อุรังคธาตุวิเคราะห์

An Analysis of the Vocabulary in the Urangadhātu Palm-Leaf Manuscript

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ราชันย์ นิลวรรณภา¹

nilawanapa@yahoo.com

นายณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์²

Naka609@gmail.com

081-9668488

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้มุ่งศึกษาใน 2 วัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบจำนวนร้อยละของเนื้อหาแต่ละชั้น (บรรพ) ที่ปรากฏในอุรังคธาตุ จ.ศ. 1167 และ 2) เพื่อวิเคราะห์คุณค่าทางวรรณกรรมผ่านทางนามศัพท์ที่ปรากฏ จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบจำนวนร้อยละของเนื้อหาจำนวน 16 ชั้น (บรรพ) พบว่า จำนวนตัวอักษรธรรมทั้งหมดที่ถูกปริวรรตเป็นอักษรไทย มีจำนวนทั้งสิ้น 46,783 อักขระ สามารถจำแนกเนื้อหาจากมากไปหาน้อย ได้จำนวน 4 กลุ่มชั้น ซึ่งผู้ศึกษาสันนิษฐานจากความเป็นไปได้ว่า ความสำคัญของเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนร้อยละที่พบในแต่ละชั้น ส่วนผลการศึกษาวิเคราะห์คุณค่าทางวรรณกรรมผ่านทางนามศัพท์ สามารถจำแนก ได้ 15 หมวด ได้แก่ 1. นามที่เกี่ยวกับพระรัตนตรัย และ นามพระสงฆ์สาวก 2. นามพระธาตุเจดีย์/สัญลักษณ์ และ พระบรมสารีริกธาตุ 3. นามนักบวชนอกพุทธศาสนา 4. นามผู้ปกครอง 5. นามมนุษย์ 6. นามบ้าน/เมือง/อาณาจักร/นามสถานที่ 7. นามบรรดาศักดิ์ 8. นามการเกษตรกรรม, นามพืช/ดอกไม้ และ นามสัตว์ 9. นามโรค, นามยา และ สมุนไพร 10. นามผ้า, เครื่องประดับ/เครื่องแต่งตัว 11. นามเครื่องมือ/วัตถุ 12. นามอาวุธ/สิ่งของในสงคราม/พาหนะ, ดนตรี/การเล่น 13. นามรูปสลัก 14. นามโสภณนคร และ 15. นามอื่น ๆ

คำสำคัญ: นามศัพท์, อุรังคธาตุ, วัฒนธรรม, คัมภีร์ใบลาน

Abstract

This article was conducted with 2 objectives: 1) to comparatively analyze the content percentage of each part (Bun) presented in the Urangadhātu palm-leaf manuscript of Chulasakaraj 1167 (Thai minor era) and 2) to analyze the literary value of the existing vocabulary. According to the comparison on the content percentage of totally 16 parts, it was found that all 46,783 characters of Dhamma Aksorn that had been transliterated to Thai letters could be classified by their contents into 4 parts in which the researchers assumed that it was possible that the significance of contents has a relationship with the percentage found in each part. In the meantime, the study on the literary value implied that the vocabulary could be classified into 15 categories including: 1. Triple Gem and Buddhist

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และรองผู้อำนวยการสถาบันวิจัย ศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

² นักวิจัยสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

Monk Fellow, 2. Pagoda/Symbol and Lord Buddha's relics, 3. Non-Buddhist priest 4. Rulers 5. Inhuman Being, 6. Village/ City/ Kingdom/ Places, 7. Hierarchy, 8. Agriculture, Plants/Flowers and Animals, 9. Diseases, Medicines and Herbs, 10. Fabrics, Adornment/Costumes, 11. Equipment/Ingredients, 12. Weapons/War Equipment/ Vehicles, Music/ Games, 13. Sculptures, 14. Positive and Negative Elements of City, and Other vocabularies.

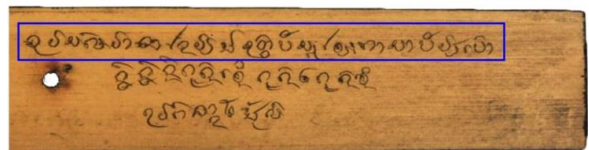
Keywords: Vocabulary, Urangadhathu, Culture, Palm-Leaf Manuscript

ความเป็นมาของปัญหา

อุรังคธาตุ เป็นวรรณกรรมที่บันทึกเรื่องราวอันเกี่ยวเนื่องกับประวัติพุทธศาสนาในดินแดนแคว้นโบราณบริเวณลุ่มแม่น้ำโขง โดยเฉพาะแองสกลนคร ซึ่งนักวิชาการอีสานศึกษาอย่างผู้ช่วยศาสตราจารย์สมชาย นิลอาธิ ได้เคยบรรยายกับนักศึกษาว่า “หากผู้ใดเป็น นักวิจัย นักวิชาการ ด้านศิลปวัฒนธรรม ลุ่มน้ำโขงศึกษา ควรอ่าน และศึกษา อุรังคธาตุ ให้ลึกลงในรายละเอียด เนื่องจาก เนื้อหาภายในล้วนแสดงให้เห็นถึง ตำนานโบราณ การสร้างประวัติศาสตร์นิพนธ์ในแบบของคนลุ่มน้ำโขง อันเก่าแก่ ควรค่าแก่การตีความในทางคติชนวิทยาและทางมานุษยวิทยา รวมถึงการใช้หลักฐานโบราณคดีมาประกอบการศึกษาได้ก็ย่อมจะดีไม่น้อย” ที่ผ่านมามีตำนานอุรังคธาตุ ได้ถูกนำไปศึกษาเพื่อการวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความวิชาการ บทสารคดี สื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก คณะผู้ศึกษาจึงเห็นโอกาสและความจำเป็นที่จะชำระตำนานดังกล่าวเพื่อรองรับการเรียนรู้ให้แก่ผู้สนใจใฝ่ศึกษาด้านอุรังคธาตุในอนาคต

เอกสารชิ้นต้นที่ใช้ศึกษา เป็นสำเนาดีดิจิทัล เอกสารใบลาน เรื่อง **อุรังคธาตุ ฉบับวัดมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม** รหัส L13060 จำนวน 5 ผูก (ผูก1-52 หน้า, ผูก2-50 หน้า, ผูก3-51 หน้า, ผูก4-52 หน้า, ผูก5-56 หน้า) ขนาด 4.2 x 52 x 5 เซนติเมตร จารด้วยอักษรธรรม ภาษาพื้นถิ่น จำนวน 4 บรรทัด ฉบับล่องชาด สำนวนร้อยแก้ว ระบุปีที่จาร ศักราช 167 ตัว ปีฉลู **ไทยภาษา** ปีรับเป่า เดือน 9 ออกใหม่ 8 คำ เมื่อคำนวณศักราชแล้ว ปรากฏว่า ตรงกับ **วันเสาร์ ขึ้น 8 ค่ำ เดือน 9 ปีฉลู จุลศักราช 1167 หรือ พุทธศักราช 2348** ซึ่งคาบเกี่ยวกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระบรมโกศรามาธิบดีบรมนารถ พระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาล

ที่ 1 (ครองราชย์ พุทธศักราช 2325-2352) แห่งอาณาจักรสยาม กรุงรัตนโกสินทร์ และรัชสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชที่ 5 (สมเด็จพระเจ้าอนุวงศ์ พุทธศักราช 2348 - 2371) แห่งอาณาจักรล้านช้าง กรุงเวียงจันทน์ ซึ่งเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์ที่ 5 ทรงได้รับการยกย่องว่าเป็นพระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรล้านช้าง ในท้าย ผูกที่ 1 ลานที่ 26 หน้า ที่ 2 (**ขระ**) ระบุว่าชื่อผู้จาร คือ “**อุรังคธาตุ ผูกต้นเจ้าหัวสีอำเป็นผู้ลิขณาแล**” และใบลานแผ่นสุดท้ายของ ผูกที่ 5 ลานที่ 29 หน้า ที่ 2 (**นา**) ก็ระบุข้อมูลสำคัญเป็นคือบอกศักราชไว้เช่นกัน ดังนี้ “5/28/2 (นา)...ก็สระเต้จอบระบวรควรท่อนี้ แลฯฯ ใผดูให้ยอใส่หัวแล้วจึงดูเหตว่าธาตุพระนมเจ้านี้เหมือนดังสัพพัญญูเจ้าแลฯฯ จุรสังกัสราชาได้ ฮ้อย 67 ตัว ปีฉลู ไทยะภาษา ปีฮับเป่า -เดือน 9 ออกใหม่ 8 คำแล กองแลงแกไก้คำแล เจ้าสีอำมา เป็นผู้ลิขณาแล ขอให้ฮอดพ่อแม่พี่น้อง น้องมุ่งผู้คนเทิน คู่คน ๆ คู่คนเทิน - อันนี้อุรังคธาตุ 5 ผูกแล อุรังคธาตุ 5 ผูกแล อุรังคธาตุ 5 ผูกแล อุรังคธาตุ 5 ผูกแล”

ภาพ 1 ภาพใบลานแสดงข้อมูลที่สร้างใบลาน “จุรสังกัสราชาได้ ฮ้อย 67 ตัว ปีฉลู ไทยะภาษา ปีฮับเป่า” (ซึ่งเป็นปี จ.ศ. 1167 หรือ พ.ศ. 2348)

เอกสารใบลานอุรังคธาตุชุดนี้พระอริยานุวัตร (อารีย์ เขมจารี) อดีตเจ้าอาวาสวัดมหาชัย และผู้ก่อตั้งศูนย์อนุรักษ์วรรณคดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้รวบรวม

และ รับผิดชอบต่อวัดโพธิ์สว่าง ตำบลแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ในวันที่ 29 เดือน มกราคม พุทธศักราช 2514

ทั้งนี้คณะผู้ศึกษาใช้ข้อมูลจากเอกสาร จำนวน 2 ฉบับ เพื่อใช้สอบทานและเปรียบเทียบความถูกต้องด้านคำศัพท์และเนื้อหา อันได้แก่ อรรถาธิบาย (ตำนานพระธาตุพนม) ฉบับของ หอสมุดแห่งชาติ (จัดพิมพ์ พ.ศ. 2483) และนิทานอรรถาธิบาย ฉบับหลวงพระบาง ของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม (จัดพิมพ์ พ.ศ. 2553) เพื่อใช้อธิบายขยายความ และเปรียบเทียบข้อแตกต่างของข้อมูล จากการศึกษาเปรียบเทียบเนื้อหาทั้งสามฉบับ ในเบื้องต้น พบว่า ไม่มีเอกสารฉบับใดสมบูรณ์ที่สุด หากแต่มีจุดที่บกพร่องแตกต่างกัน จึงเป็นสิ่งที่น่าจะใช้โอกาสนี้ชำระข้อมูลและเติมเต็มข้อมูลที่ตกหล่นให้มีความบกพร่องน้อยลง

โอกาสหนึ่งอันสำคัญยิ่งคือ นิทานอรรถาธิบาย ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับชาติ จากกระทรวงวัฒนธรรม ใน พ.ศ. 2555 และในไม่ช้าตำนานพระธาตุพนมคงได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกในอนาคต จึงเป็นสิ่งที่รับประกันได้ว่า ตำนานอรรถาธิบาย/อรรถนิทาน จะอยู่คู่กับองค์พระธาตุพนม ซึ่งเป็นศาสนสถานอันศักดิ์สิทธิ์ เป็นภาพแทนแห่งองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ควรค่าแก่การเคารพ เลื่อมใส ศรัทธา สักการบูชาเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจของพุทธศาสนิกชนสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบจำนวนร้อยละของเนื้อหาแต่ละชั้น (บรรพ) ที่ปรากฏในอรรถาธิบาย จ.ศ. 1167
2. เพื่อวิเคราะห์คุณค่าทางวรรณกรรมผ่านทางนามศัพท์ที่ปรากฏ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย
ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน แบบพรรณนาวิเคราะห์
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ศึกษาเนื้อหาจำนวน 16 ชั้น (บรรพ) ที่ปรากฏในอรรถาธิบาย จ.ศ. 1167

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

กระบวนการปริวรรตอักษรธรรมเป็นอักษรไทย โดยใช้วิธีการถ่ายถอดคำต่อคำ บรรทัดต่อบรรทัด สันนิษฐานวรรณยุกต์ เปลี่ยนบางคำให้สะกดตามรูปแบบปัจจุบัน โดยใช้โปรแกรมไมโครซอฟเวิร์ด (Microsoft word 2010) เพื่อประมวลผลจำนวนอักษรที่ปริวรรตจากอักษรธรรมเป็นอักษรไทยและใช้โปรแกรมไมโครซอฟท์ เอกซ์เซล (Microsoft Excel 2010) เพื่อศึกษาวิเคราะห์จำนวนร้อยละของวรรณกรรม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลจากการปริวรรตโดย เช่น จำนวนตัวอักษร เนื้อหา อักษรวิธี นามศัพท์ ที่พบภายในอรรถาธิบาย จ.ศ. 1167

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์เปรียบเทียบจำนวนร้อยละของเนื้อหาแต่ละชั้น (บรรพ) และ วิเคราะห์คุณค่าทางวรรณกรรมผ่านทางนามศัพท์ ที่ปรากฏในอรรถาธิบาย จ.ศ. 1167 ส่วนการศึกษานามศัพท์ครั้งนี้จะใช้ นามนามประเภท อสารถานาม เป็นหลักในการวิเคราะห์ จัดจำแนกเป็นหมวดหมู่

โดยนำเสนอในรูปแบบภาพประกอบ ตาราง และแผนภูมิ

ผลการวิจัย

การเปรียบเทียบจำนวนของตัวอักษรในเนื้อหาแต่ละชั้นที่ปรากฏในอรรถาธิบาย จ.ศ. 1167

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบจำนวนของตัวอักษรในเนื้อหาแต่ละชั้นที่ปรากฏในอรรถาธิบาย จ.ศ. 1167 จากจำนวนตัวอักษรธรรมทั้งหมดที่ถูกปริวรรตเป็นอักษรไทย จำนวนทั้งสิ้น 46,783 อักษร เป็นสัดส่วนร้อยละของเนื้อหาที่ปรากฏในบทันต่าง ๆ ดังตาราง 1

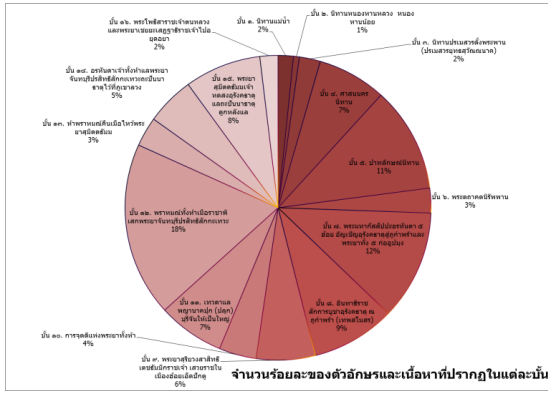
ตาราง 1 แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบจำนวนร้อยละ
เนื้อหาแต่ละชั้นที่ปรากฏในอุรังคธาตุ จ.ศ. 1167

ชื่อชั้น	จำนวน ตัวอักษร	ร้อยละ
ชั้น 1. นิทานแม่น้ำ	756	1.615971614
ชั้น 2. นิทานหนอง หานหลวง หนองหาน น้อย	289	0.617745762
ชั้น 3. นิทานปรเมศวร ตั้งพระพาน (ปรเมศวร ยุทธสุวัฒน์นาค)	1038	2.218754676
ชั้น 4. ศาสนนคร นิทาน	3412	7.293247547
ชั้น 5. ปาฬลักษณ์ นิทาน	5231	11.18141205
ชั้น 6. พระตถาคต นิรพพาน	1226	2.620610051
ชั้น 7. พระมหากัส สีปะอรหันตา 5 อ้อย อัญเชิญอุรังคธาตุสู่ กำแพงและพระยาทั้ง 5 ก่ออุปมุง	5449	11.64739328
ชั้น 8. อินทาทิราช สักการบูชาอุรังคธาตุ ณ กุฎาคาร (เทพ สโมสร)	4154	8.879293761
ชั้น 9. พระยาสุริยวง สาสิทธิเดชธัมมิกราช เจ้า เสวยราชในเมือง อ้อยเอ็ดปึกตู	2913	6.226620781
ชั้น 10. การจุดติแห่ง พระยาทั้งห้า	1841	3.935190133
ชั้น 11. เทวดาแล พญานาคปุก (ปลุก) บุรีจันให้เป็นใหญ่	3295	7.043156702
ชั้น 12. พราหมณ์ทั้ง ห้าเมื่อราชาพิเศกพระ ยาจันทบุรีปริสทธิ	8645	18.47893466

ชื่อชั้น	จำนวน ตัวอักษร	ร้อยละ
สักกะเทวะ		
ชั้น 13. ห้าพราหมณ์ คืนเมื่อไหว้พระยาสุ มิตตธัมม	1465	3.131479384
ชั้น 14. อรหันตาเจ้า ทั้งห้าแลพระยา จันทบุรีปริสทธิสักกะ เทวะละป็นนาธาตุไว้ที่ ภูเขาลวง	2397	5.123656029
ชั้น 15. พระยาสุ มิตตธัมมเจ้าทศสงอุ รังคธาตุและป็นนา ธาตุคูกหลังแล	3780	8.079858068
ชั้น 16. พระโพธิสา ราชเจ้าตนหลวงและ พระยาเซยยะเสฏฐาธิ ราชเจ้าไปยุดอยยา พระธาตุฯ	892	1.906675502
รวม	46,783	100

จากตาราง 1 จำนวนตัวอักษรธรรมทั้งหมดที่ถูก
ปริวรรตเป็นอักษรไทย จำนวนทั้งสิ้น 46,783 อักษร
สามารถจำแนกเนื้อหาจากมากไปหาน้อย แสดงเป็น
จำนวนร้อยละ ในรูปแบบของแผนภูมิดังภาพแผนภูมิ 1
ดังนี้

แผนภูมิ 1 แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบจำนวนร้อยละ
เนื้อหาแต่ละชั้น (1-16) ที่ปรากฏในอุรังคธาตุ จ.ศ.
1167

การศึกษานามศัพท์ครั้งนี้จะใช้ นามนาม ประเภท อสาธณนาม เป็นหลักในการวิเคราะห์ จัดจำแนกเป็นหมวดหมู่ ดังตาราง 2 – 16 ดังนี้

ตาราง 2 แสดงนามศัพท์หมวดที่ 1 นามพระรัตนตรัย (พระพุทธ/โพธิสัตว์, นามพระอัมม (คาถา/บทสวด) และนามพระสงฆ์สาวก/อรหันต์

พระพุทธเจ้า/โพธิสัตว์
พระกุกกุสันธะ/พระเจ้ากุกกุสันธะ, พระโกนาคมะ, พระเจ้ากัสสปะ (กัสสปะพุทธเจ้า), พระเจ้าโคตรมะ, พระเมตเตยยะโพธิสัตว์/เมตเตยยะโพธิสัตว์/เมตเตยยะโพธิสัตว์
นามพระอัมม (คาถา/บทสวด)
คาถามังคละโลก, อัมมบถ (ธรรมบถ), อัมมแปดหมื่นสี่พันชั้น, อัมมวิรุทธปันทา, อัมมะจินฑา, ราหุปริตต, อัปปาหริยอัมม
พระสงฆ์สาวก/อรหันต์
จูลลรสวัณณปาสาทเถน/เจ้าจูลลระสูวัณณะปราสาทเถน จูลลรัตนเถน /เจ้าจูลลระระตะนะเถน, เจ้า (มหา) สุวัณณะปราสาทเถน/มหาสุวัณณปาสาทเถน, เจ้ามหารัตตะนะเถน/มหารัตตเถน/มหารัตตะนะเถน, เจ้าสังขวิไชยเถน/สังขวิไชยเถน, ตปุสสพลิกะ (ตปุสสภักกิลิกะ), พระกัสสปะ/มหากัสสปะเจ้า/มหากัสสปะเถร, มหาพุทธโฆสาจัน, มหาพุทธวงสา/มหาพุทธวงสา อรหันต์/อรหันตาเจ้าป่าใต้, มหาสัชชัตตอรหันต์/มหาสัสสตี/อรหันตาเจ้า ป่าเหนือ, สัมมะเถนสังฆรัตต (สังฆรักขิตต) /สังฆรักขิตตอรหันต์, สัมมะเถน (อัมม) รักขิตต/อัมมรักขิตตอรหันต์, สัมมะเถนพุทธรักขิตต/พุทธรักขิตตอรหันต์, อรหันต์โลกะสะมะปะสี, อานน

การศึกษาคุณค่าทางวรรณกรรมผ่านนามศัพท์

คำว่า นามศัพท์ ประกอบด้วย คำ “นาม” ซึ่งในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายไว้ว่า นาม, นาม-[นามมะ] น. ชื่อ, ราชศัพท์ใช้ว่า พระนาม; คำชนิดหนึ่งในไวยากรณ์ สำหรับเรียกคน สัตว์ สิ่งของต่าง ๆ ; สิ่งที่ไม่ใช่รูป คือ จิตใจ, คู่กับ รูป. (ป.) (2554 : 621-622)

ส่วนคำว่า “ศัพท์” ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายไว้ว่า ศัพท์, ศัพท์-[สัปะ- , สัปะ] น. เสียง. (ส. ศพท; ป. สทท ว่า เสียง, คำ) (2554 : 1139)

เมื่อนามาสมากันแล้ว “นามศัพท์” จึงหมายถึง เสียง (หรือ ตัวหนังสือ ที่ใช้แทนเสียงนั้น) ที่มีความหมายเป็นที่เข้าใจกัน ใช้พูดหรือเขียนสื่อสารกันได้นามศัพท์แบ่งได้เป็น 3 ชนิด คือ 1) นามนาม หมายถึง นามหรือชื่อที่ใช้เรียกคน, สัตว์, ที่, สิ่งของ, สภาวะ ต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 2 อย่าง ได้แก่ สาธณนาม หมายถึง ชื่อที่ใช้เรียกได้ทั่วไป ไม่เจาะจง สำหรับเรียกคน, สัตว์, สถานที่, สภาวะ ต่าง ๆ เป็นต้น เช่น มนุโส มนุษย์ ใช้เรียกมนุษย์ได้ทุกคน, ตีรจฉาโน สัตว์ตีรจฉาน, นครเมือง, สนติ ความสงบ เป็นต้น และ อสาธณนาม หมายถึง ชื่อที่ใช้เรียกเฉพาะเจาะจง ไม่ทั่วไป เช่น ทีฆากุมารชื่อทีฆากู ใช้เรียกเฉพาะกุมารที่ชื่อว่า ทีฆากู, เอราวัลโณ ช้างชื่อเอราวัล, สาวตถิ เมืองชื่อสาวตถิ เป็นต้น ก็เช่นกัน 2) คุณนาม หมายถึง นามที่แสดงลักษณะของนามนาม ให้รู้ว่ามีหรือชั่ว และ 3) สัพพนาม หมายถึง นามที่ใช้แทนนามนามที่ออกชื่อมาแล้ว เพื่อไม่ให้ซ้ำซากซึ่งไม่เพราะเหตุ เป็นต้น

ตาราง 3 แสดงนามศัพท์ หมวดที่ 2 นามพระธาตุเจดีย์/สัญลักษณ์ และพระบรมสารีริกธาตุ

พระธาตุเจดีย์/สัญลักษณ์, ปาฬลักษณ์
กัจจิกแก้ว, จิตแก้วเวินเพน (เวินเพล), เจดีย์โลมธาตุ หัวเหนา/ธาตุหัวเหนาที่ภูเขาหลวง, ธาตุเชิงชุม, ธาตุตุกกหลัง (อิงฮัง), ธาตุนาราย/อุปัฏฐกธัมมยา, ธาตุฝาดินขาวไว้เมืองหล้าหนองทั้งหลาย/ธาตุพระ-นมฝาดินขาว, ปาฬลักษณ์จิดแก้วเค็งน้ำของ, ปาฬลักษณ์จิดแก้วสันเพนที่ใกล้เวิน (เวิน) หลอด, ปาฬลักษณ์ในดอยนันทังฮี้,

บาทลักษณ์นาถน้อยโปกโลม, บาทลักษณ์เมืองสุม, บาทลักษณ์เว็นปา (เว็นปลา), บาทลักษณ์เว็นสัน (เว็นฉัน), บาทลักษณ์นาถองบัวบาน, บาทลักษณ์เฮือนปา (ปลา), ปาสตรลัก (บาทลักษณ์) อรหันตาเจ้าพันคำ, พระเกษแก้วจุลลามาณีเจติยะ, พระบาทเขารังรุ้ง, สีมหาโพธิ์, อรุ้งคธาสหัวอก, อุปมุงตอยที่แทน/ภูเพ็ก, อุปมุงโลมธาตุอรหัน

พระบรมสารีริกธาตุ
 เกสาธาตุ, ธาตุกระโปง (หัว), ธาตุข้าวฝาง/ธาดูข้าวฝางเจ็ดลูก, ธาตุข้าวหมากแง, ธาตุคูก (ด้าม) มีด, ธาตุคูกหลิ่ง, ธาตุผ้าตีนชวา, ธาตุสิริระธาตุพระเจ้า/หน่วยถั่วควาง (ควาง) /เม็ดข้าวสารหัก/เม็ดพื้นผักกาส, ธาตุหัวเนา, ฝุ่นไฟ (อังคารธาตุ), อรุ้งคธาสหัวอก/ธาดูหัวอก

ตาราง 4 แสดงนามศัพท์ หมวดที่ 3 นามนักบวชของพุทธศาสนา (พราหมณ์/รัสลี)

พราหมณ์
จิตตวพพราม, จุลลพพราม, เขยยะพพราม, โทนะพพราม, มังคละพพราม, สิทธิพพราม, โสถถิพพราม
รัสลี
ชิตะกัปปิรัสลี, ไชยะจิกขรัสลี, ไชยะรัสลี, ทุคคะรัสลี, โยถิกะรัสลี, รัสลีสังทอร, วงสารัสลี, สาลโพธิ์รัสลี, สุมิตตัมมหุรัสลี, สุริยวงสาจักรัสลี, อมรรัสลี

ตาราง 5 แสดงนามศัพท์ หมวดที่ 4 นามผู้ปกครอง (กษัตริย์/นางเทวี/ราชกุมาร)

กษัตริย์/ผู้ปกครอง
ขุนขอม, คำบางน้องพระยาสุวัณณกิงคละ, เจ้าบุรีจันทลุลกลาง/บุรีอวยล้วย/พระยาจันทบุรี/พระยาจันทบุรี/ประสิทธิ์สัทกะเทวะ, ท้าวจันทพานิต (จันทพานิช) /พระยาจันทพานิต (จันทพานิช), ท้าวบารต, ท้าวพุทธเสน, ท้าวสุทนต์, พระกิตนาราย (กฤษณ์นารายณ์), พระนารอด, พระนาราย/พระปุนาราย, พระปรเมศวรเมืองอินทปัฐนคร, พระพาน, พระโพธิสาราชาเจ้าตนหลวง, พระยา (จุลลันณ) อินทปัตถนคร/พระยาจุลลันณอินทปัตถนคร, พระยาภูษลประเทศ (ภูษรประเทศ, ภูษรประเทศ?), พระยาภุทธรณนคร/พระยาภุทธร/พระยาภุทธรนคร/พระยาโยธิกาภยา/พระยาโยธิยา, พระยาคำแดง, พระยาโคตรบูรเมืองสีโคตรบอง/พระยาติโคตรบูร,

พระยาเชษฐนคร, พระยาเขยยะเสฎฐาธิราชเจ้า, พระยาไชยจักร, พระยาไชยประเสิดอุคคประเทศ/มหาไชยประเสิด, พระยาทุคคะไศลน้ำ, พระยานันทเสน, พระยาบุพพภุทธรนาราย/พระยาบุพพภุทธรนนคร, พระยาปเสน (ปเสนทิโกศล), พระยาปุตตะจุลลณี/พระยาปุตตะจุลลณีพรหมทัต, พระยามรุกขนคร, พระยามหาสุรอุทก, พระยาลังกา, พระยาสรวงสา, พระยาสาเกตตนคร, พระยาสาเกตตนครต่นพ้อ/พระยาสิ้อมรณี, พระยาสิ้อมมะอะโสภ/สิ้อมมะอะโสภ/สิ้อมมาโสภ (ศรีธรรมมาโสภ), พระยาสุทธีสนมहाจักรวัตติราช, พระยาสูมิตตัมม/พระยาสูมิตตวงสาราขามรุกขนคร/พระยาสูมิตตัมมิกกราชาธิราชเอกราสมรุกขนคร /พระยา (สูมิตตัมม) /สูมิตตัมมวงสา, พระยาสุริยวงสาไชยจักรกัมมิกกราชาเสฎฐาธิราช/พระยาสุริยวงสาสิทธิเทช/พระยาสุริยวงสาสิทธิเทชชัมมิกกราชาเอกราสมเมืองฮ้อยเอ็ดปักตู/สุริยวงสาภุทธรนคร, พระยาสุวัณณกิงคละ, พระยาอชาตสัตต, พระยาอพิภยยะทุถะคามินี, พระยาอุปปลนคร

นางเทวี
 นาง (เท) วีแก้ว (เทวีแก้ว, แก้วเทวี?) /นางเทวีแก้ว, นางกีสาคโคตรมี, นางแก้วเกสี, นางแก้วเจียรบัพพา, นางเทวีบุปผา, นางเทวีปาปะ, นางปัจฉิมกุมมารี/นางราชเทวี (ปัจฉิมราชเทวี), นางมริกา (มัลลิกา) /นางมลิกา, นางมังคละกัตถัญญ/นางมังคละกัตถัญญ, นางมุงคุททิपाल/นางมุงคุททะปาละ, นางสิริตนะเทวี/นางสิริตนะเทวีแห่งพระยาสุริยวงสาสิทธิเทชชัมมิกกราชาเอกราชเจ้า, นางอินทปัตถนคร, นางอินทสว่างลงลอด (ฮอด) /นางอินทสว่างระตนะเกสิราชเทวี, นางอุสา, ราชเทวีพระยาอินทปัฐนคร

ราชกุมาร
 จุรณีสุวัณณปราสาทกุมมาน, จุลลรัตนกุมมาน, เจ้าราชบุตรจุรณีพรหมทัต, เจ้าสังขวิไชยกุมมาน/เจ้าสังขวิไชยยะกุมมาน, เจ้าสุริยกุมมาน, ไชยประเสิด, ไชยยะกุมมาน, ทุคคะกุมมาน, มหารัตตณกุมมาน, มหาสุวัณณปราสาทกุมมาน, ราชกุมมานสิบตัน, วงสากุมมาน, สาลโพธิ์กุมมาน (สาลโพธิ์, โพธิ์สาล), สุมิตตวงสาราขุมมาน, สุริยกุมมาน, เอกกะจักขุมมาน

ตาราง 6 แสดงนามศัพท์ หมวดที่ 5 นามมนุษย์ (เทพบุตร, เทพธิดา/นาค/อมนุษย์อื่น ๆ)

นามเทพบุตร, เทพธิดา
กตึกมหาพรหม (ขมุกการพรหม) , กุญชลเทวบุตร, จตุรงค์ วุฒิตะวบุตร, จันทเทวบุตร, ท้าวจตุโลก/พระยาจตุโลกกระบานทั้ง 4, เทวดาปริสทธิสัถกเทวะ/เทวดาปริสทธิสัถกเทวะ, เทวดาโพธิธิรุกขาปัตตะ, เทวดาภูมมะปัตติรุกขา, เทวดาระตะนะเกสี/เทวดารัตตนะเกสี/เทวดาระตะนะเกสี เทวทัฑี, เทวดาวิณณปุคคุมพะ, เทวดาวิจิตตเลกขา, เทวดาสะรุทธกา, เทวดาสาราสนิต/เทวดาสาลาสนิต, เทวดาสิริเจียมบาง, เทวดาสุนทรธณิ, เทวดาอินทผยอง, เทวดาอินทสิริ, เทวดาอินทสิริเจียมบาง/อินทสิริเจียมบาง , เทวดาอินทสิริประเส็ด, โทพะนะเทวบุตร, รัมมกถิกเทวบุตร/รัมมกถิกเทวบุตร/รัมมกระริก (กถิก) เทวบุตร, โธพะนะคะเทวบุตร, นระคันทัพพะเทวบุตร/นระคันทัพพะเทวบุตร/นระคันทัพพะเทวบุตร, บุผลา (บุปผา) เทวบุตร, ปะวะละภากาสะจจารีเทวบุตร, ปัญจสิขเทวบุตร/ปัญญาสิขเทวบุตร, พรหม, พระยามรุกขภูมมะ, พระยาอินทา, ภาริเทวบุตร, มรุกขราชเทวบุตร, มะภารีเทวบุตร, มัณชกเทวบุตร, มัตถกถุฑลเทวบุตร, มาตรีเทวบุตร/มาตารี (มาตลี) เทวบุตร, ราหูสุรินทเทวบุตร, รุกขภูมมะเทวดา, วงสาเซยยะจักกะเทวบุตร, วงสาเทวบุตร, วัสสวลาหกเทวบุตร, วิสาขเทวบุตร, วิสุกัมมะเทวบุตร, สังคสารัตถิเทวบุตร, สีมหามยาเทวบุตร/สีมามะยาเทวบุตร/สีมามายาเทวบุตร, สีสุนนทเทวบุตร/สีสุนนทเทวบุตร, สุเทพบุตร, สุปิตถิตเทวบุตร, สุปิยะเทวบุตร, สุภัทธะเทวบุตร, สุมิตตเทวบุตร, สุริยเทบุตร, สุวะระเทวบุตร, อนุมาเทวบุตร/อะอนุมาเทวบุตร, อัคคิงตะหุกุตตเทวบุตร, อังกุลเทวบุตร/อังกุ (อังกูร) เทวบุตร , อินทจิตตเทวบุตร/อินทจิตตะเทวบุตร/อินทจิตติเทวบุตร, อุขกะเทวบุตร, อุทธเทวบุตร, อูรุกะเทวบุตร
นางค์ (นังค) สสารัตถิเทวบุตร, นางคันทราวดี, นางเทวดาตนหนึ่ง อยู่สระพังอันน้อย 1, นางเทวดามัจจนารี/นางมัจจนารี, นางปฏิบุปผา/นางปะติบุปผา, นางโรหิณี/นางโรหิณี, นางสาวัตติเกสี, นางสุจิตตา/นางสุจิตตา (เทพี) /นางสุจิตตาราชกัลยา, นางสุขาดา/นางสุขาดา (เทพี) /นางสุขาดาราชกัลยา, นางสุธัมมะ/นางสุธัมมา/นางสุธัมมา (เทพี) /นางสุธัมมาราชกัลยา, นางสุนันทา/นางสุนันทา (เทพี)

นามนาค
กายโลหะนาค, กุทโธทปาปนาค (พุทโธทปาปนาค) /พุทโธทปาปนาค, คันทะนาค/ทำนาเหนือ/คันธัพพนาค, ชีวายนาค, ทนมูลนาค/ธนมูลนาค, เทวนาคมทิทธิกา (สุวัณณนาคและกุทโธทปาปนาค) , โทนาค (โทพะนาค) บัพพนาค/บัพพารนาค, พระยาสิสุทโธ (?), พังคิยะนาค/พังคิยะฮอกค่อน, ภินทโยนาควัตตินาค, ล่ามสี (กายโลหะ, เอกจักขุ, สุนันทะ,อินทจัก) , สหัสสพละนาค/หนองคำ/ทำพันท้าว, สหัสสะนาค, สิทธิโกคะนาค/สิโกคะนาค/ทำนาใต้, สิริวะมะนาค/สิริวัฑนะนาค, สีสัตตนาค, สุกขรนาคหัตถิ/สุกขรหัตถินาค/สุกขระนาค หัตถินาค, สุกันทนาค/สุคันธะนาค, สุวัณณนาค, เสฎฐะเชยยนาค/หนองหอย, อินทจักกนาค/อินทจักกนาค/ปากห้วยมั่งคละ, เอกกจักขุนาค
นามอมนุษย์ อื่น ๆ
กุมภันท, ครุด/พระยาครุด, คันทัพพะ, นันทักข, นางพังฮี (กังฮี) ,ผี, ผีเสื่อน้ำ, พระยาญ, พระยาเจ็อก, พระยาปา, พระยาปาดัวน้อย, ยักข, สาง

ตาราง 7 แสดงนามศัพท์ หมวดที่ 6 นามบ้าน/เมือง/อาณาจักร และนามสถานที่/ภูมิศาสตร์

บ้าน/เมือง/อาณาจักร
จันทบุรี/เมืองจันทบุรีสีสัตตนาค/เมืองพระยาจันทบุรี, แดนแก้ว, ไทเมืองกระโดน, ไทเมืองกระทาง, ไทเมืองเชียงแก้ว, ไทเมืองเชียงคอง, ไทเมืองบั้งจีสีถาน, บ้านเชียงฮัน, พันท้าว (พันพร้าว) , เมืองกุสินาราย (กุสินารา) /เมืองกุสินารา/เมืองกุสินาราย, เมืองกุฑธะ/เมืองกุฑนนคร, เมืองขุนขอมนคร/เมืองขุนขอม/หนองหานน้อย, เมืองจุลลณีพรหมทัต, เมืองชมนุมป้อย, เมืองชมนุมพ็อน เมืองเชียงใหม่/เมืองโยนกวัตตินคร/โยนกวัตตินคร, เมืองทวารวัตตินคร, เมืองนะคะราชะเสมมา, เมืองนาค, เมืองบั้งพวร, เมืองพระพาน, เมืองพาราณสี, เมืองพาทรรนคร, เมืองแพ/เมืองแพ (แพ?) /เมืองแพร์, เมืองฟ้าตุสสีดา, เมืองมรุกขนคร, เมืองระไว (ละไว) , เมืองราชคิฑ, เมืองราชธานีสีโคตรบอง/ เมืองสีโคตโม/เมืองสีโคตรบอง, เมืองรามมรัก, เมืองลงกา/เมืองลังกา/เมืองลังกาที่ป, เมืองละ, เมืองล้านช้าง, เมืองเวาสาลี, เมืองส่วย, เมืองสาเกตตนคร/เมืองฮ้อยเอ็ด

ประตู, เมืองสาวดี, เมืองสี่สัตตนาคน (นันทกั้งฮี้), เมือง
 สือโยธिया/สือโยธิกาทวารวัตตินคร/อโยธียาทวารวัตตินคร
 , เมืองสุรอุทก, เมืองสุวัณณภูมิ, เมืองหนอง/เมืองหล้า
 หนองทั้งหลาย/เมืองหนองคาย, เมืองหนองหานหลวง,
 เมืองอมรณีโยธิกาทวาร/สืออมรณี โยธิกาทวาร, เมืองอินท
 ปัฐนคร/เมืองอินทปัตถนคร, เมืองอุประนคร (อุป
 ลนคร), เวียงจัว, เวียงเมืองกวาง

สถานที่/ภูมิศาสตร์
 แก่งซาก, แก่งยั้ง, ของหลง (โขงหลง), คันทกตน้ำ
 , ซิวยันตถิ (ซิวยันทิ), ซีหลง, ชุมพูทีป, ดอนกอน
 เนา (ดอนกอนเนา, ดอนกอนเนา, ดอนกอนเนา), ดอย
 กัปปันนะคีรี/ดอยเขี้ยวใจ, ดอยเขาควย, ดอยไซ, ชุมพู
 ทีป, ดอยเทพ, ดอยนันทกั้งฮี้สัตตนาคน/ดอยนันทกั้งฮี้
 (กั้งฮี้), ดอยผาฮังฮัง, ดอยสิงคุดต, ถ้ำวัชชีระรูปปรา
 กาน, ถ้ำสัตตปณฺฑิต, ทนทิต/ทนนทิต/รนนทิต/น้ำของ
 (โขง), ท่าพันท้าว (ท่าพันพร้าว), ท่าหอแพ, นาคทีป,
 น้ำเจือกง (น้ำจิม) /จิม, น้ำพงสา (พงสา), น้ำพิง, น้ำมูล
 นทิต, น้ำลีผี (หลี่ผี), น้ำโน (ดาต) /น้ำโนตัส
 (อโนดาต), น้ำอุ้งอก (อุ้งคนทิต, น้ำอุ้ง (อุ) /น้ำอุ้งคนทิต,
 ป่า (ปรา) โภกเคียดพระยา, ปากชะดิง (ชะดิง) /ปากชะ
 ดิง (ห้วยกะดิง) /ปากชะดิง, ปากเซ, ปากบอกรพร/ปาก
 ห้วยบางพวน/ปากห้วยบางพวน (บางพวน), ปากโหมง,
 ปากห้วยคาน, ปากห้วยคุดคำ/ห้วยคุด/ห้วยคุดคำ, ปาก
 ห้วยชวยน้ำเลี้ยงพอนม, ปากห้วยนกยูง /ปากห้วยนกยูง
 คำ, ปากห้วยหุด, ปากฮองแก/ปากฮองแพ, ป่าเขตตัว
 อาราม, ป่าโพนเหนือ, ป่าไม้ฮวก, ป่าไม้ฮัง, ป่าหมาก
 ชุมมุกกันพอน, ป่าหิมมัมพวน, โพนจิกเวียงจัว, ภูกำ
 พ้า, ภูเวียง, ภูเขาลวง, ภูน้อยโบลอม/ภูน้อยโสกลอน
 (โง่งน?/โง่งน?), ภูพระยาพ้อ (ผ่อ), ภูพาน, ภูเพ็ก/ดอย
 ที่แพ่น, ลังกาทิป, วัดบุรือว่ายล้วย, วัดป่า (ปรา) สรร
 สี่, วัดมโนพริ้มมาจันทบุรี, วัดสวนสนุก, วัดสวนอ้วยล
 ้วย (พันทอง หนองจัน วัดสวนอ้วยล้วย สัสสติ), เวิน
 (เวิน) เพน/เวินเพน (เวินเพล) /เวินเพิน, เวิน (เวิน)
 หลอด, เวินสัน, สระพัง, สระหมุด, สำงสอง, ซานจอต
 (ศาลจอต), สีเมือง (ทำน้ำได้/ทำน้ำเหนือ/ทำพันท้าว/ชา
 ยผ่อลำ/โคกคำ), สีห้าสีแจง, หนอง 3, หนองกก,
 หนองคันทเลื้อน้ำ/หนองเอากัน, หนองคาย, หนองจัน
 หนองบัวบาน, หนองแปว, หนองแส, หนองหานน้ำล้ำ

เมืองชุม, ห้วยแกคคก้าเลี้ยว, ห้วยมังคละ, ห้วยปา
 เขื่อม, หินเป้ง 2 หน่วย, หินฮูปสะเภา, ฮองนา

**ตาราง 8 แสดงนามศัพท์ หมวดที่ 7 นามบรรดาศักดิ์/
 ข้าราชการ และนามคน/ไพร่/ข้า/ทาส**

บรรดาศักดิ์/ข้าราชการ
 ขุนบัวรบ, ทะเลี้ยงพอนม/นางเลี้ยงพอนม/น้ำเลี้ยงพ
 นม, ประโลหิตต, พระยาอะชะพายหน้า/พระ
 ยาอะชะพาย (ฝ่าย) หน้า, พลเอกอาสา, พัน (พะ)
 ให้กินเฮือนหิน, พันแก่, พันแก้วเมือง, ล่ามเวียก (นาย
 หมู), ล่ามหลวง, หมื่น 2 (สลอง) เมือง, หมื่นกลางโฮง/
 เสนาใหญ่แต่งแปงเมือง, หมื่นแก่, หมื่นจายน/หมื่นเจียม
 (บาง?), หมื่นเชียงซู, หมื่นเชียงสา, หมื่นทำนาเหนือ,
 หมื่นธำ (ท่า) นาใต้, หมื่นนครเสมา, หมื่นนันทเจียม
 บาง, หมื่นนันทอูดยอด, หมื่นนันทอาราม/หมื่นนันท
 อาราม, หมื่นประชุมชุมเมือง/หมื่นประชุมชุมแม่เมือง,
 หมื่นพระน้าม/หมื่นพระนามรุ่ง (น้ำรุ่ง) /หมื่นพระน้ามฮุ้ง,
 หมื่นพันนา, หมื่นพิชชะโลก/หมื่นพิชชโลก, หมื่นล่าม
 เมือง, หมื่นหลวงกลางเมือง, ออกขุนทั้งหลายชาวสี (ศรี)
 อโยธिया, ออกขุนบูรขวง/ออกขุนบูร, ออกขุนพรหม,
 ออกขุนพลเทศ (พลเทพ) /ออกขุนพลเทศ, ออกขุนโลก
 กระจบาล (โลกบาล) /ออกขุนโลกบาล, อาวาสมิตตัมม
 วงสา

คน/ไพร่/ข้า/ทาส
 ซ้อยหัททะมูม (ซ้อยหัทตบาศ), ซ้อยโอกาส, ข้าชะเอง,
 ข้ามหาส, ข้าโอกาส, ความข้างนายม้า, ลูกข้า

**ตาราง 9 แสดงนามศัพท์ หมวดที่ 8 นามการ
 เกษตรกรรม, นามพืช/ดอกไม้ และนามสัตว์**

เกษตรกรรม
 นาแขง, นาปี

 อัน 1 เมื่อฮวงข้าวพอเป็นน้ำนมเกี่ยวมาดำเจือด้วยน้ำผึ้ง
 น้ำอ้อย อยู่ตมให้ทานที่ 1, พอหม่าให้ทาน ที่ 1, พอฮาง
 ทาน ที่ 1, พอเกี่ยวทาน ที่ 1, ขึ้นกองทาน ที่ 1, อยู่ใน
 ลานทาน ที่ 1, เมื่อขึ้นแล้วให้ทาน ที่ 1, แต่นั้นไปเวนข้าว
 ใส่บาสเป็นปักกัตติ
พืช/ดอกไม้

กล้วย (กล้วย), แก่นจัน, ข้าว, เข้าหมื่นขึ้น, คังลาน, เคื่อเขามัน, เคื่ออมรณี, ดอกกลางของ, ดอกกุสุมพ, ดอกโขมุด (โกมุด), ดอกจิงกร/ดอกจิงกร/จกกลณี, ดอกชะเอมเทศ, ดอกนิลลบล, ดอกบัว, ดอกบัวขาว, ดอกบัวดำ, ดอกบุณทริก/ดอกปุณทริก/ดอกมันทระ (ปุณทริก)/ดอกมันทริก, ดอกพรหมกา, ดอกมาลีเทศ, ดอกมาลีหลวงคำ, ดอกไม้เกี้ยวข้อมือ, ดอกไม้สังกา, ดอกอุปะละ (อุบล), ต้นจิว, ต้นโก (โพธิ์), ต้นฮัง, ตาน (ตาล), นมราชสี, ฝ่าย, พานตะวัน (ทานตะวัน), พ้าว/พ้าว (พ้าว), พู (พลู), ไม้ขัดเค้า, ไม้คันธสสะ (คันธสสะ), ไม้คำพัก, ไม้คูน, ไม้จวง, ไม้จัน, ไม้จิก, ไม้ชุมพู, ไม้นาวสี, ไม้โคด, ไม้บัก, ไม้ป่าแปง, ไม้ยอ, ไม้ส้มพอ, ไม้ฮวก, ไม้ฮัง, สาสี, หนามพระยา, หมาก, หมากขัดเค้า, หมากนาวสี, หมากพ้าว, หมากพู, หย้าคา, หย้าแพด, หวานส้ม (?), หัวมัน, อ้อย
สัตว์
กระฮอกตอน, ไช้เต่า, ไช้แลน, ควาย, จัว, งู, เจือก, จี้แซ้, ช้างเผือก, ช้างพวย, ช้างसान, เต่า, ปาซา (ปลาซ่า), ปาเปียนไฟ (ปลาตะเพียนไฟ), พังพอนตอน, แพะ, ม้าพลหก, ม้าอาชะไนย, ลวา (ลา), ลูกนก, แลนคำ, หมา, หอยสังข์, เหม่น

ตาราง 10 แสดงนามศัพท์ หมวดที่ 9 นามโรค, นามยา และนามเครื่องยา/สมุนไพร

โรค
ไข้, ตามืด, ทูด, บาด, พยาส, หูหนา, เอื้อน
ยา
ยา (อยา) พละสิทธิเพด/ยาพละเพด, ยา (อยา) สิทธิเตช/ยาสิทธิเตช/อยา (ยา) สิทธิเพด, ยาอายุวัฒนเพด
เครื่องยา/สมุนไพร
เข้าหมื่นขึ้น, เคื่อเขามัน, เคื่ออมรณี, นมราชสี, น้ำออกบ่อ 3 แห่ง, บาเพ็ด, ไม้ขัดเค้า, ไม้คูน, ไม้นาวสี, ไม้ส้มพอ, หนามพระยา, หมากขัดเค้า, หมากนาวสี, ฮากคูน, ฮากส้มพอ

ตาราง 11 แสดงนามศัพท์ หมวดที่ 10 นามผ้า, นามเครื่องประดับ/เครื่องแต่งตัว และนามอัญมณี/โลหะมีค่า/สิ่งแลกเปลี่ยน

ผ้า
จุ่ม (ใบจุ่ม), ชะไบขาว, ชะไบเชิงคำ, ฝ้ายกัมพล, ฝ้ายเช็ดหน้า, ฝ้ายสไบ, ฝ้ายสาตก, พิดานฮิง, เพี้ยฝ้ายจอม, เสื้อผ้า, อาสนนาทิบ, อาสนนาพิดาน, แสขาว
เครื่องประดับ/เครื่องแต่งตัว
กระจอนหู, กระจอมหัวคำ, เกบตีนคำ, ซวายคำ, เชิด/เชิดคำพันยอด, ต่างคำ/ต่างคำ, ปิ่นเกล้าคำ, ม้าว/ม้าวคำ, วันลักคัง/วันลักคังประดับแก้ว, แว่น/แว่นแก้ว, ขอบคำแค, สังกวาน/สังวานคำ, หวีแก้วผลึก, แหวน/รัมมโฮง
อัญมณี/โลหะ/ของมีค่า/สิ่งแลกเปลี่ยน
แก้วเขียว, แก้วบอรกด/แก้วมรกต, แก้วบัพพา(แก้วประพาฬ), แก้วผลึก, แก้วพิฑูร (ไพฑูรย์), แก้วมณี, แก้วมณีโชติ, แก้วมหานิล, แก้วมุกดา, แก้วลาย, แก้ววัน (วรรณ) คำ, แก้ววิชเช็ด (เพชร), แก้วสุริยะพันตะ (กันตะ), ขาง, คำ, เงิน, เงินดั่ง, เงินแป, เงินลา (เสียง?) จังโก, เงินแทนัน, ชะกัว, ทอง, นาก, แผ่นเงินพิน, สังข

ตาราง 12 แสดงนามศัพท์ หมวดที่ 11 นามเครื่องมือ/วัตถุบิ/เทคนิค, นามสิ่งก่อสร้างและนามเครื่องใช้ทั่วไป

เครื่องมือ/วัตถุบิ/เทคนิค
ก้อหินมุง (มุก), ขวานใหญ่, เคื่องชะทาย (หนัง/ปูน/เปือกอวยง/โงง/ชาย/อ้อย), เคื่องทาบหาม, จก, ชะกัว, ชะทาย/สทาย (สูตรชะทาย: คำชะทายโปก: ปูน 5 ทราย 7 น้ำอ้อย 2 น้ำหนัง 1 ยางบง 9/ชะทายเพชร: ปูน 2 ทราย 5 น้ำมะขาม 2 น้ำมันยาง 1), ชะทายลายจีน, ซีดินจี, แป้นไม้, เฝือกไมค่อนเจ็ดแคว (ไหมขาว), พ้า, มีด, ไม้เตื่อแปงเตียง, ไม้ตาน (ตาล) เอ็ดลินสง, ไม้ฮังแปงปราสาส, โลหางปา, สบไถ, สักหินลายลัก (ลักขณ), ลิว, เสียม, หยวงเหล็ก, หินมุก, หินมุกสีเหลี่ยมมาลักลายเล็ก, หินเมืองตักกลีลานคร, หินเมืองลังกา, หินแล/แลง, หินหมากคอม/หินหมากคอมกลางโคก, ฮางชะทาย, แอ (กรวด, หินลูกรัง)
สิ่งก่อสร้าง
กระดี, กระตีบ, กำแพง, ขอกะดาน, ต้าย, เตอาฮาง, แทน, ปราสาท/ปราสาทเบ็งซอร์ไม้เตื่อโคบคำ/ ปราสาท

มหาพุทธวงสา/ ปราสาทไม้จัน, ปักตูเวียง, ปาง (ปรางค์?) คำพอก, พุทธอุป, เยีย, ราชะคั้งหลวง, เล้า, วิหาน, ส้วม (ห้อง), หอผาท่าแขก, หอแพขาว, อัยว เอือน, อุปมุง, ฮัวเวียง, โหงซ้าง, โหงหลวงแก่นจันแดง ลิบเก้าห้อง
เครื่องใช้ทั่วไป
กวาด (ขวด) จัน, กวาดน้ำมันแก้ว, ก้อนเส้าคำ, กะต่า, เกยะ (กะเยาะ?), ชันกาง, ชันแก้ว, ชันคำใส่ ผ้าเช็ดหน้า, ชันเงิน, ชันนาก, เคื่องขันหมาก (บอกปุน ของภู (พลู) อุบเหมี้ยงหมาก มีด), ไตคำ, ไตเงิน, ถง, โถน (กระโถน) หมากคำ, น้ำเต้า, น้ำเมก (น้ำหมัก) , บวย, พระเนียม, ไม้เท้า, ไม้กวาด (ไม้สีฟัน) /ไม้สีฟัน, วี, อ่างอาบ, อุบเหมี้ยงคำ, อุปคำ, อุบเหมี้ยงแก้วผลก (ผลึก) , โอคำ, โอเงิน, โอนาก

ตาราง 13 แสดงนามศัพท์ หมวดที่ 12 นามอาวุธ/ สิ่งของในสงคราม/พาหนะ, นามเครื่องประกอบ พิธีกรรม/ในขบวนแห่ และ นามเครื่องดนตรี/การเล่น

อาวุธ/สิ่งของในสงคราม/พาหนะ
คันไชยสี/สีคันไชยแก้วชिरเพ็ด/สีคันไช (ขรรค์ไชยศรี) ต้า แก้ววชิระเพ็ดฝักคำ, คันไชยสีต้าแก้ว, คันไชสี, ง้าว มังคละ, ดาบด้ามแก้วพิฑูรฝักคำ, ดาบด้าแก้วผลึก, ดาบด้าแก้วผลึกฝักคำ, ดาบด้าแก้วพิฑูร, ดาบด้าแก้วมร กด, ดาบด้าแก้วมรกดฝักคำ, หงซ้อ, ธนู, ประคือไซ 7 ทาง, ประคือไซ 9 พันทาง, ปืน (หน้าไม้) , รด/รชรด/ ราชรด, สอมพู (ช่อพลู) วันคำบู้ฮิ้วเห่าห้าพันวัสสา , สังข/หอยสังขขาว, สายขนันม้าอาชาไนยพะละทก, สาย ขนันม้าอาชาไนยพะละทูปรด, เสตตสัด, แส้แก้ววชิระเพ็ด (เพชร) /แส้แก้ววะชิระเพ็ด, หอยสังขตัวผู้/หอยสังขตัว แม่/หอยสังขหอร, เฮือ
เครื่องประกอบพิธีกรรม/ในขบวนแห่
กระบอปปุน, กวาด (ขวด) จันคำ, กวาดแก้ว (ขวดแก้ว) น้ำ มันทิบ, ชันแก้วบอรกด, ชันแก้วพิฑูร (ไพฑูรย์) , ชัน แก้วมหานิล, ชันคำ, ชันคำเคื่องขันหมากแก้วผลึก, ชัน คำใส่ช่ายดอกมาลีเทด, ชันคำใส่อุบเหมี้ยงคำ, ชันคำใส่อุบ หุง (เหมี้ยง) แก้ว, ชันคำใส่อุบเหมี้ยงคำประดับแก้วมุกดา , ชันคำใส่อ้น้ำอบ, ชันนาก, ช้าวดอก, เคื่องขันหมาก, เคื่องขันหมากแก้วมหานิล, เคื่องขันหมากคำ,

เคื่องบันณากาน, เคื่องปัญจกุกกะณะ, เคื่องปัญจรากุก กูณ, โคมไฟยอง, จามมร, ซองพู, ถ้วยหมาก, เทียนคำ, น้ำ 3 สระพัง, น้ำเต้า, น้ำเต้าแก้วเขียวฝาหับคำตีนแก้ว ลาย, น้ำเต้าแก้วมณีฝาหับคำประดับแก้วตีนคำ, น้ำเต้า แก้ววัน (วรรณ) คำตั้งขันเงิน, น้ำเต้าคำใหญ่, น้ำเต้าตั้ง ขันคำประดับแก้ว, น้ำเต้าอัมมก (ธรรมกร) , น้ำเต้า ฝาหับคำ, น้ำผึ้ง, น้ำสระพัง, น้ำสา่ง, น้ำออกบ่อ 3 แห่ง, น้ำอ้อย, บาสี, ประทีปคำ, ประทูปคำ, ไฟดอก บูชา, มีดควัดคำด้าแก้วมรกดยา 9 วา, มีดด้าแก้ววิชช เกิด (เพชร) , ราชรด, วี, สอมพู, สายขนันม้าอาชาไนย พะละทก, สายขนันม้าอาชาไนยพะละทูปรด, เสตตสัด, แส้, แส้แก้ววชิระเพ็ด (เพชร) /แส้แก้ววะชิระเพ็ด, หลาบ คำ, หลาบทอง, หางยูก่า
เครื่องดนตรี/การเล่น
กอง, กังตาน(กังสดาล) , ค้อง, เคื่องเสบ (ดนตรี) , ซอ , พิณ/พินคำ, ลักคังคำ (ระฆังคำ) , สังข, เสบ (ประโคมดนตรี) , แสง (แสงฉาบ) , หมากระเม็ง

ตาราง 14 แสดงนามศัพท์ หมวดที่ 13 นามรูปสลัก

รูปสลัก
อุปท้าวพันคนเป็นลายในเซ็ด, อุปท้าวอุปนาง, อุปธัมม กถิกเทวบุตรมือช้ายนบมือขวาถือขวดน้ำมันทิบ, อุปนรคัน ทาทถเทวบุตร, อุปนางคัจจสารัตถิเทวบุตร, อุปนางสารวัตติ เกสีแลนางปฏิบุปผา นางคันธาวรวัตมือขวาถือขันคำมือ ช้ายนบ, อุปนางสิริตนะเทวีไปชองหน้า เหลียวหลังคิน, อุปนางสุจิตตามือขวานบ มือซ้ายถือดอกมณฑริก (บุณฑริก) , อุปนางสุชาดามือขวาถือดอกบัวคำ, อุปนาง สุนันทามือช้ายนบ มือขวาถือดอกนิลลบล, อุปปัญญา ลิกชะเทวบุตร, อุปฝาบารมี (ฝาระมี) , อุปพนละทก, อุ ปพระยาค่าแดง ขวีข้าง เสนาอามาสขวีม้า ประริวานลาย ดอกไม้เจือกันไว้ด้านตะวันตก, อุปพระยาคตุโลกกระบาน , อุปพระยาจุลณีพรหมทัต พระยาอินทปัตนครจุงแขน กัน, อุปพระยาจุลณีพรหมทัตขวีข้างราชบุตรขวีม้า, อุ ปพระยาคิโคตรบูร พระยานันทเสน จุงแขนกัน ป็นหน้าไป เบื้องตะวันตก, อุปพระยาคิโคตรบูรขีม้าพะละทก, อุ ปพระยาคิโคตรบูรนำนางอ่วยหน้าสู่วันออก, อุปพระยา ติโคตรบูรแลพระยาสุวัณณพิคละ, อุปพระยานันทเส นขวีข้าง น้องพระยาขีม้า อุปเสนาอามาสประริวานลาย

ดอกไม้เจ็อกันไว้ด้านเหนือ, อุปพระยาสุวิณณภิงคละ พระยาคำแดงจุงแขนกัน, อุปพระยาสุวิณณภิงคละขวีม้า ไปอากาศ, อุปพระยาอินทปฏิฐานนครขวีช้าง น้องพระ ยาชวีม้า อุปเสนาอามาต ประริวานลายดอกไม้เจ็อกันไว้ ด้านใต้, อุปมหากัสสัปะ มื้อซ้ายถือไม้เท้า มื้อขวาแบไว้ อุปมาภาลีเทวบุตร, อุปมาละตะลีเทวบุตร, อุปม้าอะสาชะ ไน, อุปแม่น้ำสระหมุดแลอุปขัวอุปพระสังฆเจ้าแลอุปอิน ทา พรหม เทวบุตร เทวดา คนทั้งหลายได้ขัวนั้นเพื่อให้แจ้ง ยังภาวนาแห่งตนได้ปราถนาโพธิยานั้นแล, อุปวัสสระวา หะกะเทวบุตร, อุปวิสุกัมมเทวบุตรมือขวานบ มื้อซ้ายถือ มืดควัด, อุปสิง, อุปสีสุนันทะแลสิมหมายาแลวิสาขาเทว บุตร, อุปสุธัมมามือขวานบ มื้อซ้ายถือดอกจิงกร, อุปสุนัน ทะ สิมหมายา วิสาขาเทวบุตร ยอมือบนนำกันไว้ด้านใต้, อุปสุริยะเทวบุตร/อุปสุริยะเทวบุตรแลจันทเทวบุตร, อุปเสนา อามาต ประริวานลายดอกไม้เจ็อกันไว้ด้านวันออก, อุป ปอนูมาเทวบุตร, อุปอรหันตาเจ้า 5 อ้อยตนพวยบาทยอม มือบน, อุปอัศสหมูชี, อุปอินทจิตตะเทวบุตร, อุปอุงคละ (อังกูร) เทวบุตร

ตาราง 15 แสดงนามศัพท์ หมวดที่ 14 นามโสลกนกร

โสลกนกร
นัคคะละวินาด (วินาค) (โสลกไม่ดี)
นัคคะละเจติยะคำว (ท่าว) ส้างพุทธศาสนาสูงเฮืองแล หัวที เห็นเล่าฮ้ายเสียแก่นักปราชบัณฑิตต หั้นแล
นัคคะละตำพวน (พล) คีน กระทำสมคามปลุ แม่นว่าอยู่ ก็แพ้ผู้ไทยหั้นแล
นัคคะระชนเห็น (เหม้น) เวียน (เทียร) ย่อมผิดเถียงกันฮบ เลี้ยว ข่าตหั้นแล
นัคคะละสว่านชะเต็น อยู่เทียรยอมจิบหายแล
นัคคะละอวานเอาเข็น (เข็ญ) เทียรยอมเป็นพยาบาส (พยาธิบาส) ไซ้หนาวไฮ้คำสุกขแล
นัคคะละเข็นมาเวียง เทียรยอมเป็นพยาบาส (พยาธิบาส) ไซ้หนาวไฮ้คำสุกขแล
นัคคะละตะระสุญ (พาราสุร) เหตุว่าเป็นอุปฮอยงจิต แก้ว พระยานาคบครุคำให้เป็นดงเป็นเหล่าเป่า เสีย ผิ ว่าทอตั้งเป็นเวียงเล็ก ยังมีไชย (โสลกดี)
นัคคะละจาดูทีป ทุกก็บกำมาส่งส่วยคำแล

นัคคะละ... (มรรคา) พุทธศาสนาที่สูงเฮือง ต่างประเทศ ก็เดินมาสู่สมพพานแล
นัคคะละธรรยต (ทรงยศ) สูงเฮืองด้วยท้าวพระยาสุกข เลิมดีแล
นัคคะละอินทา เทวดา พรหม พระยานาคยอมฮักสาช่อย ชูตินักแล
นัคคะละจักกะวุทธะคร (คุณ) คนเมืองอยู่ก็มีไชย ไปก็มี โชก บ่ทุกขโสกอันแล
นัคคะละอุตตะโมประเลิด เสนาอามาตราชมนตรี เกิดมา มาก ช้างม้าก็ประเลิดวุทธิมั่งคละชู้อันแล
นัคคะละโสรัสสะขุมพู สิบหกเมืองไทยในที่ ย่อมส่ง ส่วยไฮแล (โสลกอื่น ๆ)
โลมกจิดแก้วฮอยปาหลักขนา ชื่อว่า **นัคคะละตปปะวีนา สะ**
โลมกจิดแก้ว ชื่อว่า **นัคคะละวิทะนาสา**

ตาราง 16 แสดงนามศัพท์ หมวดที่ 15 นามอื่น ๆ

นามอื่น ๆ
ดาวเพ็ก, หมู้งวัน, หินบันทกัมพลสิลาบาส (บันทกัมพล สิลาอาสน์)

อภิปรายผล
จากจำนวนตัวอักษรธรรมทั้งหมดที่ถูกปริวรรต เป็นอักษรไทย มีจำนวนทั้งสิ้น 46,783 อักขระ สามารถ จำแนกเนื้อหาจากมากไปหาน้อย ได้จำนวน 4 กลุ่มชั้น ซึ่งผู้ศึกษาสันนิษฐานจากความน่าจะเป็นว่า **ความสำคัญ ของเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนร้อยละที่พบในแต่ละชั้น** ดังมีรายละเอียดดังนี้
กลุ่มแรก พบจำนวน 3 ชั้น ได้แก่ ชั้น 12 พรหมมณทั้งห้าเมื่อราชาพิเสกพระยาจันทบุรีฯ มีสัดส่วน ร้อยละของเนื้อหามากที่สุด พบที่ ร้อยละ 18 รองลงมา คือ ชั้น 5 ปาทลักษณนิทาน และ ชั้น 7 พระมหากัส สัปะอรหันตาอัญเชิญอุรังคธาตุสู่ภูผาพรา ซึ่งแต่ละชั้นมี สัดส่วนที่ร้อยละ 12 และ ร้อยละ 11 ตามลำดับ
กลุ่มชั้นที่สองมี จำนวน 4 ชั้น พบสัดส่วนร้อยละ ของเนื้อหาใกล้เคียงกันสะท้อนความสำคัญรองลงมา ได้แก่ ชั้น 8. อินทาทิราชสักการบูชาอุรังคธาตุ ณ ภู

กำพำร่ำ (เทพสโม่สร) จ่ำนวนร้อยละ 9, บั๊น 15. พระยาสุมิตตธัมมเจ้าหัดสงอุรังคธาตุแลละป็นนฐาตุคูกหลังแลจ่ำนวนร้อยละ 8, บั๊น 4. ศาสนนครนินทำน จ่ำนวนร้อยละ 7 แลละ บั๊น 11. เทวดาแลพญำนาคปุก (ปลุก) บุรีจันให้เป็นใหญ่ จ่ำนวนร้อยละ 7 ตามล่ำดับ

กลุ่มบั้นที่สามมี จ่ำนวน 3 บั๊น พบสัดส่วนร้อยละของเนื้อหำ ได้แก่ บั๊น 9. พระยาสूरियวงสาลีทธิเตชธัมมิกราชเจ้า เสวยราชในเมืองอ้อยเอ็ดปักตุ จ่ำนวนร้อยละ 6, บั๊น 14. อรหันตาเจ้าทั้งห้าแลพระยัจันทบุรีปรัลธิธิสั๊กกะเทวะละป็นนฐาตุไว้ที่ภูเขาลวง จ่ำนวนร้อยละ 5 แลละ บั๊น 10. การจุดติแห่งพระยำทั้งห้า จ่ำนวนร้อยละ 4 ตามล่ำดับ

กลุ่มบั้นสุดท้ายที่สี่มี จ่ำนวน 6 บั๊น พบสัดส่วนร้อยละของเนื้อหำ ได้แก่ บั๊น 13. หำพรำหมณคินเมือไหว้วพระยาสุมิตตธัมม จ่ำนวนร้อยละ 3, บั๊น 6. พระตลาคตนิรัพพำน จ่ำนวนร้อยละ 3, บั๊น 3. นินทำนปรมเสวตั้งพระพำน (ปรมเสวรุทธสุวัณณนาค) จ่ำนวนร้อยละ 2, บั๊น 16. พระโพธิสราชเจ้าตนหลวงแลละพระยำเขยยะเสฏฐาธิราชเจ้าไปยุดตอยำพระธำตุฯ จ่ำนวนร้อยละ 2, บั๊น 1. นินทำนแม่่น้ำ จ่ำนวนร้อยละ 2 แลละ บั๊น 2. นินทำนหนองหำนหลวง หนองหำนน้อย จ่ำนวนร้อยละ 1 ตามล่ำดับ

ทั้งนี้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้น่ำเสนอผู้ศึกษาต้องการแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญทางวรรณกรรมประเภทตำนาน ที่มีการสอดแทรกเรื่องราวอื่น ๆ เช่น ตำนำนบ้าน ตำนำนเมือง นินทำน ประวัติศาสตร์ พุทธประวัติ ภูมิศาสตร์ เหตุการณ์สำคัญ ภูมิปัญญา ฤดูกาล วิถีชีวิต ฯลฯ มำประมวลเป็นเรื่องราวตำนานผ่านตัวอักษร เมื่อนำมาวิเคราะห์ จำแนกหมวดหมู่ จะพบองค์ความรู้ ภูมิปัญญา แลละ สารอื่น ๆ เป็นจ่ำนวนมำก อันอัดแน่นแฝงฝังในเนื้อวรรณกรรม ดังผลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์คุณค่าทางวรรณกรรมผ่านนัมศัพท์จ่ำนวน 15 หมวด ได้แก่ 1. นำนที่เกี่ยวข้องกับพระรัตนตรัย แลละ นำนพระสงฆ์สาวก 2. นำนพระธำตุเจติย/สัญลักษณ์ แลละ พระบรมสารีริกธำตุ 3. นำนนักบวชนอกพุทธศาสนา 4. นำนผู้ปกครอง 5. นำนอมมนุษย์ 6. นำนบ้าน/เมือง/อำณำจักร/นำนสถำนที่ 7. นำนบรรดาศักดิ์ 8. นำนการเกษตรกรรม, นำนพืช/ดอกไม้ แลละ นำนสัตว์ 9. นำนโรค,

นำนยำ แลละ สมุนไพร 10. นำนผ้า, เครื่องประดับ/เครื่องแต่งตัว 11. นำนเครื่องมือ/วัตถุติบ 12. นำนอำวุธ/สิ่งของในสงคราม/พำหนะ, ดนตรี/การเล่น 13. นำนรูปสลัก 14. นำนโสลกนคร แลละ 15. นำนอื่น ๆ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษำตำำนนอุรังคธาตุ ปรากฏคุณค่าของวรรณกรรมในหลายด้ำน เช่น คุณค่าด้ำนมรดกความทรงจำร่วมของคนในอดีต ความสัมพันธ์ของ “ผู้คน บ้านเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม” มำตั้งแต่โบราณกาล แลละสิ่งทีปรากฏชัดสามารถบ่งชี้คุณค่าอีกประการคือ นำนศัพท์ที่ใช้ร้อยเรียงเป็นเนื้อหำบอกเล่าเรื่องราวสื่อสารให้ผู้อ่านได้รับรู้ันั้น แสดงถึงความรุ่มรวยทางภาษาซึ่งประกอบส่วนจากภำษำถิ่นแลละภำษำนอกถิ่นอันได้จากการปนเจือทางการเมือง การค้า การศำสนำ อำณำนิคม แลละ อื่น ๆ หากจำแนกแยกแยะออก ย่อมปรากฏภำษำเล็ก อันเป็นชิ้นส่วนสำคัญทีสามารถประกอบสร้ำงให้เห็นเป็นภำษำใหญ่ได้คล้ายกับตัวต่อ (Jigsaw) ทีเชื่อมร้อยอดีต-ปัจจุบัน-อนำคต

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษำไปบูรณำการกับศำสตร์ด้ำนอื่น ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เทคโนโลยี ซำติพันธุ์ เกษษศำสตร์ สถาปัตยกรรม หัตถกรรม ฯลฯ ซึ่งการเริ่มต้นจากภำษำศำสตร์สุดท้ายปลำยทางอำจนำไปสู่สุนทรียศำสตร์ได้ในอนำคต ถือเป็นคุณค่าอันมหาศำลทีเรำควรได้รับจำกมรดกของบรรพชน

เอกสารอ้างอิง

เอกสารต้นฉบับ

-**อรัญคธาตุ** ฉบับวัดมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม รหัส L13060 จำนวน 5 ผูก (ผูก1-52 หน้า ผูก2-50 หน้า ผูก3-51 หน้า ผูก4-48 หน้า ผูก5-56 หน้า) ขนาด 4.2 x 52 x 5 เซนติเมตร จารด้วยอักษรธรรม ภาษาพื้นถิ่น จำนวน 4 บรรทัด ฉบับลอกขาด สำนวนร้อยแก้ว

ภาษาไทย

ปรีชา พิณทอง. (2532). *สารานุกรมภาษา อีสาน-ไทย-อังกฤษ*. อุบลราชธานี : โรงพิมพ์ศิริธรรม.

พจนีย์ เพ็งเปลี่ยน. (2553). *นิทานอรัญคธาตุ ฉบับหลวงพระบาง*. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทหารผ่านศึก.

พิเศษ เจียจันทร์พงษ์. (2521). *อรัญคธาตุ ตำนานพระธาตุพนม*. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์.

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน. (2558). *100 ปี ชาตกาล พระอริยานุวัตร (อารีย์ เขมวารีย์)*. ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.

โยชิกิ มาซูฮาร่า. (2545). ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของราชอาณาจักรลาวล้านช้างจาก “จากรัฐการค้าภายในภาคพื้นทวีป” ในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 16-17 ไปสู่ “รัฐกึ่งเมืองท่า”. *นิตยสารศิลปวัฒนธรรม*. ปีที่ 24. ฉบับที่ 1 พฤศจิกายน. หน้า 120.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554*. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.

วินัย พงศ์ศรีเพียร และคณะ. (2555). *พจนานุกรมคำเก่า ฉบับชะเลยสัก*. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

ศิลปากร, กรม. (2483). *อรัญคธาตุ (ตำนานพระธาตุพนม) พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ อ.ต.หลวงประชุมบรรณสาร (พิณ เดชะคุปต์)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยเชชม.

อริยานุวัตร, พระ. (2524). *อรัญคธาตุ (ฉบับลายมือ)*. มหาสารคาม : ศูนย์วรรณคดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วัดมหาชัย.

ข้อมูลเว็บไซต์

ความหมายของนามศัพท์. จาก : <http://www.palidict.com/content/นาม-นามนาม>. ออนไลน์ สืบค้นวันที่ 29 มกราคม 2561.